

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՈՐՈՇՈՒՄ

ՓԱՍՏԱԲԱՆ ՄՈՒՇԵՂ ՇՈՒՇԱՆՅԱՆԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԿԱՐԳԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹ ՀԱՐՈՒՑԵԼՈՒ ՀԱՐՑԸ ՔՆՆԱՐԿԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Քննության առնելով ՀՀ ոստիկանության պետ Վ.Գասպարյանի 03.07.2017 թվականի (մուտք №1449-17) դիմումի հիման վրա փաստաբան Մուշեղ Շուշանյանի (արտոնագիր թիվ 387) նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու հարցը,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց Ի՝

1. Դիմումի համառոտ բովանդակությունը և դիմողի պահանջը.

ՀՀ ոստիկանության (այսուհետ՝ **Դիմող**) պետ Վ.Գասպարյանը դիմելով Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատ (**այսուհետ՝ Պալատ**), հայտնել է, որ փաստաբան Մուշեղ Շուշանյանը մեկնաբանելով «Սասնա ծռերի» գործով դատավարության ընթացքում դատարանի շենքի մոտ հասարակական կարգի պահպանություն իրականացնող ոստիկանության ծառայողների գործողություններն, իրավապահ մարմնի հասցեին հնչեցրել է անհարգալից արտահայտություններ (<https://www.azatutyun.am/a/28584215.html>): Վերոնշյալի հաշվառմամբ, Դիմողը եզրահանգել է, որ փաստաբանի նմանօրինակ անպատասխանատու և ոչ պրոֆեսիոնալ գործելաոճը ուղղակիորեն վնասում է իրավապահ ամբողջ համակարգի նկատմամբ հանրային վստահության ամրապնդմանը և որևէ աղերս չունի փաստաբանի մասնագիտության բովանդակության և հասարակական կոչման հետ:

Վերոնշյալ կայքէջում Մուշեղ Շուշանյանի անունից կատարված հրապարակումն ունի հետևյալ բովանդակությունը՝ «Ոստիկանական գործողությունները, որ իրականացվեցին «Սասնա ծռեր»-ի գործով դատավարության ժամանակ դատարանի շենքի մոտ, ես ոստիկանության հարույլ գործողություն եմ որակում: Որովհետև ակնհայտ սադրիչ գործողությունների էին դիմում, այսինքն՝ առանձին ոստիկաններ հայտնում էին «Սասնա ծռեր»-ի հարազատներին, համակիրներին: Ամեն ինչ արվում էր, որ բախումներ հրահրվեն: Պարզ է, որ եթե ոստիկանությունը նպատակ ուներ դիմելու սադրանքի, իրենք իրենց նպատակին հասան», - ասաց փաստաբանը՝ շարունակելով. - «Վարչախումբն ամեն ինչ ձեռնարկում է, փորձում է արհեստական հիմքեր ստեղծել՝ դատավարությունը դռնփակ ռեժիմում անցկացնելու, կամ գոնե դրա հրապարակայնությունը մաքսիմալ նվազեցնելու

համար: Վարչախումբն ամենից շար սարսափում է, վախենում է էս դատավարության հրապարակայնությունից, որովհետև սա չի լինելու «Սասնա ծռեր»-ի դատավարություն, եթե սա լինի հրապարակային դատավարություն, սա լինելու է ռեժիմի դատավարություն»:

Շուշանյանի խոսքով՝ «Սասնա ծռեր»-ի անդամներն իրենց հայրարարություններով իրենք են դատավարություն նախաձեռնելու «էդ վարչախմբի դեմ»: «Դրանով է պայմանավորված էս ոչ-ադեկվատ վարքագիծը, պահվածքը, որ նրանք դրսևորում են, իսկ ոստիկանությունը օրենքից դուրս գործող կառույց է: Հայաստանի Հանրապետությունում ոստիկանությունն իրավապահ մարմին չէ, զինված հրոսակախումբ է, որը պատրաստ է կատարել ցանկացած հանցավոր հրաման», - ասաց փաստաբանը:»:

2. Փաստաբան Մուշեղ Շուշանյանի դիրքորոշումը.

«Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 39.3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ փաստաբան Մուշեղ Շուշանյանին առաջարկվել է մինչև 2017 թվականի հուլիսի 14-ը ներառյալ գրավոր բացատրություն ներկայացնել դիմումի վերաբերյալ, սակայն փաստաբան Մուշեղ Շուշանյանը բացատրություն չի ներկայացրել:

3. Պալատի եզրահանգումը և որոշումը.

Գրնում են, որ ՀՀ ոստիկանության դիմումի հիման վրա փաստաբան Մուշեղ Շուշանյանի նկատմամբ պետք է հարուցել կարգապահական վարույթ՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Փաստաբանության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի (այսուհետ նաև **Օրենք**) 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ փաստաբանը ենթակա է կարգապահական պատասխանատվության սույն օրենքի և փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի պահանջները խախտելու համար:

Օրենքի 39.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետի համաձայն՝ **փաստաբանի նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելու առիթներն են՝** պետական, տեղական ինքնակառավարման և ոչ պետական մարմինների, ինչպես նաև այլ անձանց դիմումները (բողոքները), ինչպես նաև զանգվածային լրատվամիջոցների հրապարակումները:

Նույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ կարգապահական վարույթ հարուցելու հիմքն է փաստաբանի արարքի մեջ սույն օրենքի կամ փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքով նախատեսված պահանջների խախտման հատկանիշների առերևույթ առկայությունը:

Դիմումի ուսումնասիրության արդյունքում Պալատը գալիս է այն եզրահանգման, որ դիմումով նշված փաստերի հաստատման դեպքում փաստաբան Մուշեղ Շուշանյանի արարքում առերևույթ կարող է առկա լինել «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 21-րդ հոդվածի 5-րդ մասի, ինչպես նաև Պալատի ընդհանուր ժողովի կողմից 11.02.2012թ. թիվ 1/4-Լ որոշմամբ հաստատված Փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի (**այսուհետ՝ Կանոնագիրք**) 2.2.2 և 2.2.3 ենթակետերի խախտման հատկանիշներ:

Օրենքի 19-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ փաստաբանը պարտավոր է պահպանել օրենքի, փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի և փաստաբանների

պալատի կանոնադրության պահանջները:

Կանոնագրքի 1.2 ենթակետի համաձայն՝ մասնագիտական գործունեության սկզբունքները ձևավորվել են Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատի կողմից, երաշխավորելու փաստաբանի պատշաճ գործունեությունը, ինչին բոլոր քաղաքակիրթ հասարակությունները կարևոր նշանակություն են տալիս: Սկզբունքների ձևավորման համար կարևոր նշանակություն են ունեցել Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների կողմից ձևավորված ավանդույթները, ինչպես նաև Եվրոպայի փաստաբանների միությունների և իրավական համայնքների խորհրդի կողմից սահմանած «Եվրոպայի փաստաբանների համար վարքագծի կանոնագրքի» դրույթները:

Փաստաբանը գործելով Օրենքի և Կանոնագրքի պահանջներին համապատասխան, ամբողջությամբ պաշտպանված է արտաքին ճնշումներից և կարող է համարձակորեն պաշտպանել իր վստահորդի շահերը: Հետևաբար, փաստաբանի կողմից Օրենքի և Կանոնագրքի պահանջները չխախտելու հարցում առաջին շահառուն վստահորդն է:

Որպես փաստաբանի գործունեության երաշխիքներ հատկանշական են Օրենքի 21-րդ հոդվածի 4-րդ և 5-րդ մասերում նշված հետևյալ դրույթները՝

- փաստաբանը չի կարող հետապնդվել, պատասխանատվության և բերման ենթարկվել, ձերբակալվել, կալանավորվել կամ ենթարկվել իրավունքների այլ սահմանափակման իր մասնագիտական պարտականությունների կատարման կապակցությամբ, ներառյալ՝ վարույթն իրականացնող և այլ մարմիններում հայտնած կարծիքի կամ դիրքորոշման համար.

- փաստաբանը չպետք է նույնացվի իր վստահորդի հետ՝ ելնելով փաստաբանի կողմից իր մասնագիտական պարտականությունների կատարումից:

Արդարադատության իրականացման գործում փաստաբանի՝ որպես հանրության և դատարանների միջև միջնորդի կոչումը և դերը, վերջինիս պարտավորեցնում է ՀՀ օրենսդրությամբ նախանշված շրջանակներում բարեխիղճ և որակյալ կատարել իր մասնագիտական պարտականությունները: Միաժամանակ, փաստաբանը պարտավոր է ձեռնպահ մնալ այնպիսի գործողություններ կատարելուց, ինչը կարող է նախադրյալներ ստեղծել **փաստաբանին իր վստահորդի հետ նույնացնելուն**: Այս նորմի խախտումը հղի է նաև աղետալի հետևանքներով, երբ հակառակորդ կողմը փաստաբանին նույնացնում է նրա վստահորդի հետ և փորձում է փաստաբանի ակտիվ պաշտպանական գործունեության համար վրեժ լուծել նրանից: Փաստաբաններին իրենց վստահորդների հետ նույնացնելու պայմաններում, փաստաբանները կարող են իրենց անպաշտպան զգալ հակառակորդ կողմի անօրինական գործողությունների հանդեպ և կաշկանդվել՝ իրենց վստահորդների շահերն արդյունավետ պաշտպանելու հարցում:

Նշված նորմը կխախտվի և նույն վտանգավոր հետևանքները կարող են լինել, եթե փաստաբանն ինքն է իրեն նույնացնում իր վստահորդի հետ:

Հետևաբար, փաստաբանի կողմից Օրենքի 21-րդ հոդվածի 5-րդ մասի պահանջի անտեսումը կարող է հանգեցնել փաստաբանության հեղինակության և փաստաբանի մասնագիտության նկատմամբ հասարակության վստահության

թուլացմանը:

Այս համատեքստում, Օրենքի 21-րդ հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված պատասխանատվության չկանչվելու երաշխիքը գործում է այն դեպքում, երբ փաստաբանը գործում է իր մասնագիտական պարտականությունների և իրեն վերապահված լիազորությունների շրջանակներում:

Կանոնագրքի 2.2.2 ենթակետի համաձայն՝ *փաստաբանը չպետք է կատարի այնպիսի գործողություններ, որոնք կարող են կասկածի տակ դնել նրա հեղինակությունը, ազնվությունը և անձեռնմխելիությունը (հակառակորդ կողմի առաջարկների հանդեպ մատչելիություն):*

Կանոնագրքի 2.2.3 ենթակետի համաձայն՝ *մասնագիտական, հասարակական, հրապարակախոսական և այլ բնագավառներում իր գործունեությամբ փաստաբանը պետք է նպաստի փաստաբանի մասնագիտության բովանդակության և հասարակական կոչման նկատմամբ հարգանքի ձևավորմանն ու ամրապնդմանը:*

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային որոշումների համաձայն՝ *փաստաբաններն իրենց հատուկ կարգավիճակով պայմանավորված՝ որպես միջնորդ, կենտրոնական դիրք են զբաղեցնում հանրության և դատարանների միջև արդարադատության իրականացման գործընթացում: Նման կարգավիճակով է բացատրվում նրանց վարքագծի նկատմամբ սովորաբար կիրառվող սահմանափակումները որպես փաստաբանական միության անդամ¹:*

Կանոնագրքի 1.1 ենթակետի համաձայն՝ *իրավունքի գերակայության հանդեպ ունեցած հարգանքի վրա հիմնված հասարակության մեջ փաստաբանը հատուկ դեր է ստանձնում: Փաստաբանի պարտականությունները չեն սկսվում և ավարտվում միայն հանձնարարականների բարեխիղճ կատարմամբ: Փաստաբանը կոչված է ծառայել արդարադատության շահերին, ինչպես նաև այն իրավունքներին ու արտոնություններին, որոնք նրան վստահել են պաշտպանելու իր վստահորդի շահերը:*

Փաստաբանի մասնագիտական գործունեության հանդեպ հարգանքը կարևոր պայման է հասարակության մեջ իրավունքի գերակայության և ժողովրդավարության համար:

Եվրոպայի փաստաբանների միությունների և իրավական համայնքների խորհրդի (CCBE-ի) կողմից հաստատված եվրոպական իրավական մասնագիտության հիմնական սկզբունքների վերաբերյալ կոմենտարների «դ» կետի համաձայն՝ *Փաստաբանը, որպեսզի հարգվի իր վստահորդների, երրորդ անձանց, դատարանների և պետության կողմից, պարտավոր է արժանանալ այդ հարգանքին: Դա հնարավոր է անդամագրվելով հեղինակային մասնագիտությանը. հետևաբար, փաստաբանը չպետք է անի այն ամենը, ինչը կարող է հեղինակագրկել ինքն իրեն կամ առհասարակ փաստաբանությանը, որպես մասնագիտություն, կամ թուլացնել տվյալ մասնագիտության նկատմամբ հասարակության վստահությունը: Դա չի նշանակում, որ փաստաբանը պետք է լինի կատարյալ անձնավորություն, բայց դա նշանակում է, որ նա չպետք է*

¹ St' u Casado Coca v. Spain գործով Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի, 24.02.1994թ. վճիռը (§ 54):

ցուցաբերի ոչ հարիր վարքագիծ, թե փաստաբանություն, թե այլ տեսակի գործունեություն իրականացնելիս, թե նույնիսկ մասնավոր կյանքում, որով հնարավոր է որ վարկաբեկվի տվյալ մասնագիտությունը :

Տվյալ դեպքում, Դիմողը նշել է, որ փաստաբանի նմանօրինակ անպատասխանատու և ոչ պրոֆեսիոնալ գործելաճը ուղղակիորեն վնասում է իրավապահ ամբողջ համակարգի նկատմամբ հանրային վստահության ամրապնդմանը և որևէ աղերս չունի փաստաբանի մասնագիտության բովանդակության և հասարակական կոչման հետ:

Փաստաբան Մուշեղ Շուշանյանի հրապարակային խոսքերում կան մտքեր, որոնք ոստիկանության հասցեին քննադատություն են պարունակում և կարող են տեղավորվել փաստաբանի մասնագիտական պարտականությունների կատարման համատեքստում: Մասնավորապես՝ փաստաբան Մուշեղ Շուշանյանը նշել է՝ *«Ոստիկանական գործողությունները, որ իրականացվեցին «Սասնա ծռեր»-ի գործով դատավարության ժամանակ դատարանի շենքի մոտ, ես ոստիկանության հատուկ գործողություն են որակում: Որովհետև ակնհայտ սադրիչ գործողությունների էին դիմում, այսինքն՝ առանձին ոստիկաններ հայտնում էին «Սասնա ծռեր»-ի հարազատներին, համակիրներին: Ամեն ինչ արվում էր, որ բախումներ հրահրվեն: Պարզ է, որ եթե ոստիկանությունը նպատակ ուներ դիմելու սադրանքի, իրենք իրենց նպատակին հասան»:*

Փաստաբանը չի կարող վախենալ կամ մտահոգվել իր վստահորդին պաշտպանելու նպատակով սուր քննադատական խոսք կամ «մեղադրանքներ» հնչեցնելու համար, քանի որ իր դիրքորոշման և առաջ քաշած փաստերի ստուգման միջոցով պետք է պարզվի իրականությունը: Սկզբնական փուլում, երբ հասարակությանը կամ իրավասու մարմնին հայտնի չեն դեպքի իրական փաստերը, բնական է, որ վեճի (միջադեպի) հակառակորդ կողմերի դիրքորոշումները հակասելու են միմյանց:

Այնուհանդերձ, փաստաբանը պարտավոր է ղեկավարվել Կանոնագրքի պահանջներով և սուր քննադատություններից չանցնել վիրավորանքների:

Փաստաբան Մուշեղ Շուշանյանի քննադատական խոսքերից բացի առկա են նաև արտահայտություններ, որոնք փաստաբանի կողմից կատարված լինելը հաստատվելու դեպքում կարող են հակասել վերոհիշյալ կանոններին: Մասնավորապես վերջինս նշել է՝ *«...Հայաստանի Հանրապետությունում ոստիկանությունն իրավապահ մարմին չէ, զինված հրոսակախումբ է, որը պատրաստ է կատարել ցանկացած հանցավոր հրաման...»:*

Հիմք ընդունելով վերոգրյալը, գտնում են, որ Դիմողի վկայակոչված փաստերը, այն է՝ փաստաբան Մուշեղ Շուշանյանի կողմից իր մասնագիտական պարտականությունների շրջանակներից դուրս այնպիսի հայտարարություններ կատարելը, որը կարող է հանգեցնել վերջինիս իր վստահորդի հետ նույնացմանը, ինչպես նաև կասկածի տակ դնել փաստաբանի մասնագիտության հեղինակությունը, հաստատվելու դեպքում, փաստաբան Մուշեղ Շուշանյանի արարքում առերևույթ առկա կլինեն «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 21-րդ հոդվածի 5-րդ մասի, ինչպես նաև Կանոնագրքի 2.2.2 և 2.2.3 ենթակետերի խախտման հատկանիշներ:

Միաժամանակ, Պալատը հարկ է համարում արձանագրել, որ փաստաբանի նկատմամբ կարգապահական վարույթ հարուցելն ինքնին չի

նշանակում, որ փաստաբանը թույլ է տվել կարգապահական խախտում և այդ հարցի վերջնական պատասխանը կարող է տրվել միայն կարգապահական վարույթի իրականացման արդյունքում՝ Պալատի խորհրդի համապատասխան որոշմամբ:

Հաշվի առնելով, որ Դիմողը հրապարակել է իր դիմումը, գտնում եմ, որ սույն որոշումը ենթակա է հրապարակման Պալատի կայքէջում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի, 39.1 հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետի, 4-րդ մասի, 39.3 հոդվածի, ինչպես նաև Կանոնագրքի հավելվածը հանդիսացող «Փաստաբանի նկատմամբ կարգապահական վարույթի իրականացման» կարգի 10-րդ հոդվածի պահանջներով,

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի՝

1. Փաստաբան Մուշեղ Շուշանյանի (արտոնագիր թիվ 387) նկատմամբ հարուցել կարգապահական վարույթ՝ «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 21-րդ հոդվածի 5-րդ մասի, ինչպես նաև Կանոնագրքի 2.2.2 և 2.2.3 ենթակետերի խախտման հարկանիշներով (կարգապահական գործ թիվ ԿԳ-17048):

2. Նշված կարգապահական վարույթով դիմող ճանաչել ՀՀ ոստիկանությանը:

3. Հանձնարարել Պալատի աշխատակազմի ղեկավարին՝

▪ **կարգապահական գործը հինգ օրվա ընթացքում հանձնել հերթական կարգապահական գործ նախապատրաստողին.**

▪ **սույն որոշման մեկական օրինակ ուղարկել Դիմողին և փաստաբան Մուշեղ Շուշանյանին՝ պարզաբանելով նրանց «Փաստաբանության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 39[՞] հոդվածով նախատեսված իրավունքները.**

▪ **ապահովել սույն որոշման հրապարակումը ՀՀ փաստաբանների պալատի կայքէջում**

Հայաստանի Հանրապետության
փաստաբանների պալատի նախագահ՝

Արա Զոհրաբյան

17 հուլիսի 2017թ.
թիվ 195-Ա/ԿԳ-17048
ք. Երևան